

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 2 april 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Genom en den 5 mars 1943 dagtecknad proposition, nr 84, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Härigenom förordnas, att 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer¹ skola erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Vid beräkning för bestämmande av sjukpenning eller livränta av årlig arbetsförtjänst skall, om arbetsförtjänsten överstiger sextusentvåhundrafyrtio kronor, det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning samt, om arbetsförtjänsten understiger tretusensexhundra kronor, densamma beräknas till detta belopp.

3 §.

Hel sjukpenning skall utgå med belopp, som framgår av följande tabell:

Den årliga arbetsförtjänsten		Sjukpenningens belopp	
uppgår till kronor	men ej till kronor	kronor	öre
3,600	3,645	6	50
3,645	3,915	7	—
3,915	4,185	7	50
4,185	4,455	8	—
4,455	4,725	8	50
4,725	4,995	9	—
4,995	5,265	9	50
5,265	5,535	10	—
5,535	5,805	10	50
5,805	6,075	11	—
6,075	—	11	50

¹ Senaste lydelse se SFS 1939: 854.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1943 men äger icke tillämpning å olycksfall, som inträffat före nämnda dag.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för propositionen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Gällande bestämmelser.

Där ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är försäkrad jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, till följd av krigsåtgärd — inom område och under tid, som Konungen äger bestämma — drabbas av olycksfall i arbetet, skola, med tillämpning i övrigt av vad i nämnda lag stadgas (med undantag av vissa stadganden i 27 §), i fråga om sådant olycksfall gälla vissa särskilda bestämmelser. Dessa finnas intagna i *lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer* (ändrad genom lagar den 15 december 1939, nr 854, den 28 juni 1941, nr 540, samt den 30 april 1942, nr 216). Nyss återgivna stadgande finnes i 1 § första stycket i 1937 års lag. Enligt andra stycket i samma paragraf skall vad i första stycket sägs om person, som tjänstgör ombord å svenskt fartyg, äga motsvarande tillämpning å statlig befattningshavare, som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord å utländskt fartyg. Har inom område och under tid, som avses i 1 § första stycket, person som angives i första eller andra stycket blivit borta samt all underrättelse om honom upphört, skall han (enligt 1 § tredje stycket) anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet föreläggat.

I 2 § av 1937 års lag givas föreskrifter om beräkning av årlig arbetsförtjänst för bestämmande av sjukpenning eller livränta. Överstiger arbetsförtjänsten 4,800 kronor, skall det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning; understiger arbetsförtjänsten 3,600 kronor, skall densamma dock beräknas till detta belopp (minimigränsen höjdes från 2,900 till 3,600 kronor genom lagändringen år 1939). — 3 § innehåller en tabell, utvisande beloppet av hel sjukpenning vid olika storlek å årlig arbetsförtjänst. Sjukpenningen utgör 6 kronor 50 öre vid en arbetsförtjänst, som uppgår till 3,600 kronor men ej till 3,645 kronor. Därefter stiger sjukpenningen med intervaller i fråga om arbetsförtjänst å 270 kronor och beträffande sjukpenning å 50 öre. Högsta sjukpenning är 9 kronor, som utgår om arbetsförtjänsten är 4,725 kronor eller däröver. — Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva bestående för framtiden, skall enligt 4 § första stycket, utöver livränta, vid förlust av arbetsförmågan till den skadade utgivas, om han var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst 9,000

och högst 13,000 kronor, och eljest ett belopp av 9,000 kronor (dessa belopp, som tidigare varit lägre, höjdes avsevärt genom 1939 års lagändring). Vid nedsättning av arbetsförmågan skall det lägre belopp utgivas, som svarar mot nedsättningen. Vid väsentlig försämring i den skadades tillstånd kan jämlikt 4 § andra stycket jämkning i förut bestämd ersättning äga rum. — Har olycksfallet medfört döden, skall enligt 5 §, utöver livränta, till den avlidnes efterlevande utgivas ett belopp, motsvarande det, som enligt 4 § skall utgå vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels viss begravningshjälp, dels ock vad som må hava utgivits jämlikt 4 §. — De ökade försäkringsavgifter, som betingas av förevarande försäkring, skola enligt 6 § bestridas av arbetsgivarna. — Jämlikt 8 § avse bestämmelserna i lagen ej personer, som tjänstgöra ombord å krigsfartyg; de äga ej heller tillämpning i fråga om skada, som kan uppkomma därav att Sverige råkat i krig.

I *kungörelsen den 28 juni 1941 (nr 541) angående tillämpning av lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer* har Kungl. Maj:t förordnat, att nämnda lag från och med den 1 juli 1941 skall äga tillämpning tills vidare inom samtliga farvatten samt, vid vistelse i land, inom utrikes ort där fartyget befinner sig.

I förevarande sammanhang må erinras därom, att maximibeloppet för den arbetsförtjänst, som enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag skall läggas till grund för beräkning av ersättningsbelopp enligt lagen genom *lag den 19 december 1941, nr 940*, från och med den 1 januari 1942 höjts från 3,000 till 3,900 kronor.

Framställning om författningsändringar.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 november 1942 har *Sveriges fartygsbefälsförening* hemställt, att det högsta belopp, varå livränta skall beräknas enligt krigsförsäkringslagen, måtte höjas på sätt som skett med motsvarande belopp i 1916 års olycksfallsförsäkringslag, d. v. s. med 30 procent, till 6,240 kronor. Till stöd för denna hemställan har bland annat anförts, att de i krigsförsäkringslagen tillmätta ersättningarnas realvärde undergått en väsentlig minskning till följd av den under tiden efter krigsutbrottet inträffade och alltjämt pågående levnadskostnadsstegringen och att sjöfolkets löner under de år, som förflutit sedan krigsförsäkringslagens tillkomst, höjts, för befälet med 40 à 45 procent.

I anledning av fartygsbefälsföreningens framställning hava yttranden avgivits av riksförsäkringsanstalten, statskontoret, kommerskollegium, försäkringsrådet, socialvårdskommittén, de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, Sveriges redareförening, svenska maskinbefälsförbundet, svenska sjöfolksförbundet, svenska stewartsföreningen och Sveriges radiotelegrafistförening.

Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till sid. 6—8 i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört följande:

»Genom den år 1941 vidtagna ändringen av 1916 års olycksfallsförsäkringslag har från och med den 1 januari 1942 höjning vidtagits från 3,000 till 3,900 kronor av maximigränsen för den arbetsinkomst, som skall ligga till grund för beräkningen av skadeersättningar enligt lagen. Ändringen var föranledd av den stegring av löneinkomsterna, som ägt rum sedan år 1926, då 3,000-kronorsgränsen bestämdes. Då det gällde att fastställa maximigränsens läge ansågs emellertid viss återhållsamhet böra iakttagas, bland annat med hänsyn till den ökade belastning för näringslivet, som en höjning medförde. Hänsyn togs även därtill, att de livräntor, som komme att fastställas med tillämpning av den nya maximigränsen, oförändrade komme att utgå för framtiden även om prisnivån skulle sjunka.

Maximigränsen för arbetsinkomst i krigsförsäkringslagen har alltsedan lagens tillkomst år 1937 varit 4,800 kronor. Ändring därav vidtogs sålunda icke i samband med den nyss omnämnda ändringen av 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

I den nu föreliggande framställningen från Sveriges fartygsbefälsförening har påvisats, att en avsevärd stegring i avlöningsförmånerna för sjöfolket, närmast befälet, ägt rum sedan år 1937. Vad som då kunde betraktas såsom ett tillfredsställande maximibelopp för årsinkomst vid bestämmandet av förmåner enligt krigsförsäkringslagen vore numera otillräckligt. En höjning av maximibeloppet med 30 procent — vilket dock vore mindre än löneökningen — yrkades därför. I det stora flertalet yttranden har tillstyrkts, att maximigränsen flyttas uppåt. Endast Sveriges redareförening har ansett den nuvarande gränsen icke böra höjas. I de tillstyrkande yttrandena hava emellertid olika uppfattningar kommit till uttryck rörande var den nya gränsen skall dragas, därvid ifrågasatts gränsdragning vid 6,000, 6,240 eller 6,300 kronor.

Med hänsyn såväl till den risk, som sjömännen måste taga, då de under nuvarande förhållanden gå till sjöss, som till vikten av att sjöfarten i största möjliga utsträckning upprätthålles, synes mig den compensation vid ett på grund av krigsåtgärd inträffat olycksfall, som försäkringsbeloppen äro avsedda att giva, böra sättas relativt högt. Med beaktande härav och under hänsynstagande särskilt till den avsevärda inkomststegring för sjömän, som ägt rum, finner jag för egen del övervägande skäl tala för att en höjning av maximibeloppet för beräkning av årsinkomsten nu vidtages i krigsförsäkringslagen. Mot en höjning av det nuvarande beloppet, 4,800 kronor, med 30 procent — i överensstämmelse med 1941 års ändring i allmänna olycksfallsförsäkringslagen — synas mig vägande invändningar icke kunna framställas. Gränsen skulle således sättas vid 6,240 kronor. Ur praktisk synpunkt torde hinder häremot icke möta; beloppet är jämnt delbart med 3, 4 och 6.

Förslaget föranleder ändringar i 2 och 3 §§ krigsförsäkringslagen. Då anledning saknas att rubba de grunder, enligt vilka den i sistnämnda paragraf intagna tabellen är uppbyggd, kommer densamma att utökas med fem nya inkomst- och sjukpenninggrupper; högsta sjukpenning blir 11 kronor 50 öre.

De nya bestämmelserna torde böra tillämpas från och med den 1 maj 1943 men synas, i överensstämmelse med tidigare praxis i liknande fall, icke böra

gälla i fråga om olycksfall, som inträffat dessförinnan. Uttryckligt stadgande härom har upptagits såsom övergångsbestämmelse.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

I skrivelsen den 19 november 1942 har Sveriges fartygsbefälsförening dessutom hemställt, att »ersättningar och livräntor», som utginge enligt krigsförsäkringslagen, måtte undergå dyrtidsreglering på sätt som 1941 skett beträffande »ersättningar och livräntor» enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Föreningen syftar härvidlag på förordningen den 19 december 1941 (nr 942) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Enligt 1 § i nämnda förordning skall den som i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941 äger rätt till livränta enligt någon av de lagar eller författningar, som uppräknas i 2 § — bland andra 1916 års olycksfallsförsäkringslag och 1927 års militärsättningsförordning — erhålla dyrtidstillägg därå motsvarande 15 procent av livräntans belopp. Dyrtidstillägg utgår dock icke till livräntetagare, vars invaliditetsgrad understiger 30 procent.

I den proposition (nr 316/1941), som låg till grund för ifrågavarande förordning, uttalade föredragande departementschefen bland annat, att anledning icke syntes föreligga att utgiva dyrtidstillägg såvitt anginge livräntor enligt krigsförsäkringslagen. Enligt vad departementschefen anfört i den till behandling föreliggande propositionen finnas icke tillräckliga skäl att nu intaga en annan ståndpunkt.

Vid granskning av det genom propositionen framlagda lagförslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 2 april 1943.

På andra lagutskottets vägnar:

KERSTIN HESSELGREN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman**, *Wistrand*, *Forslund*, *Löfvander*, *Olof Carlsson*, *Nils Elowsson**, *Carl Eric Ericsson** och *Holmbäck*;

från andra kammaren: herr *Olovson* i Västerås*, fröken *Andersson*, herrar *Hallagård**, *Cruse**, fru *Johansson*, herrar *Larsson* i Östersund*, *Johnsson* i Kastanjegården* och *Jansson* i Hällefors.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.